ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

A CHILDREN'S MAGAZINE

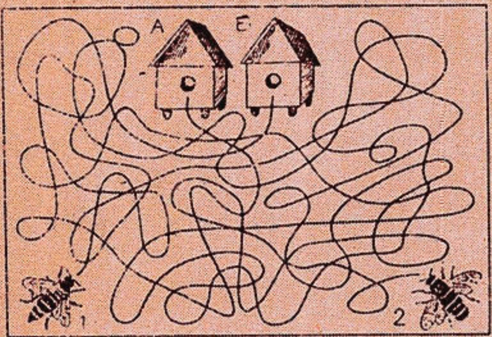

РІК XIV. ЧЕРВЕНЬ - ЛИПЕНЬ, 1967 Ч. 6-7 (154-155).

КУТОК РОЗВАГ

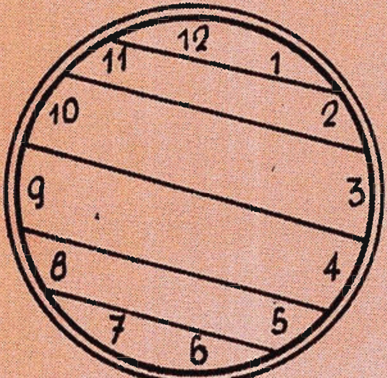
ШЛЯХИ ДО ВУЛИКІВ

Оцими крученими лініями-шляхами обидві бджоли мають дістатися кожна до свого вулика. Чи скажете, до котрого вулика прямує перша бджола, а до котрого друга?

Дещо терпеливости — і напевне дізнаєтесь.

ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ „ЯК ПОДІЛИТИ?"

РОЗГАДАЙМО!

ЩО ЦЕ?

а) Тридцять двоє білих братів у в'язниці сидить, а коли в'язниця відчиниться — брати в ній залишаться.

б) Повен хлівець білих овець, а між ними червоний баранець.

в) Зимою спить, літом бринить,
У поле, у сади літає,
Солодку росу збирає.

МІСТО І ПІВОСТРІВ

До назви якого міста в Італії треба додати одну букву, щоб вийшла назва півострова в Україні?

Загадка

Я гостренька. Я блискуча.
Часом злюча ще й колюча.
А навчись мене тримати —
буду шити й вишивати.
Затягни червону нитку:
я метнуся звинно, швидко,
і без зайвих балачок
вишиваю рушничок.

Г. Чорнобицька

ЦІКАВЕ ПИТАННЯ

Чого найбільше має болото, менше має озеро, ще менше море, а зовсім не має річка?

УТВОРІТЬ НОВІ СЛОВА!

Оце тут слова: р і к і б у к. Змінюйте в них перший звук і так творіть нові слова.

Р і к	Б у к
— і к	— у к
— і к	— у к
— і к	— у к
— і к	— у к

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК ЗА ТРАВЕНЬ ц. р.: ЩО ЦЕ? Буква „а". **УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ЗАГАДКИ:** а) Сонці. б) Сонячні промені. в) Очі. г) Язик. ґ) Очі, язик, вуха.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода" заходами Українського Народного Союзу. Редаґує Колеґія з членів Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Річна передплата становить у ЗДА — 4.00 дол., у інших країнах — рівновартість цієї суми. Ціна окремого числа — 40 центів. Ціна подвійного числа — 60 центів.

Обкладинка роботи М. Левицького

"THE RAINBOW" — "VESELKA"

Published monthly ,except June to September Bi-monthly at Jersey City, New Jersey
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303

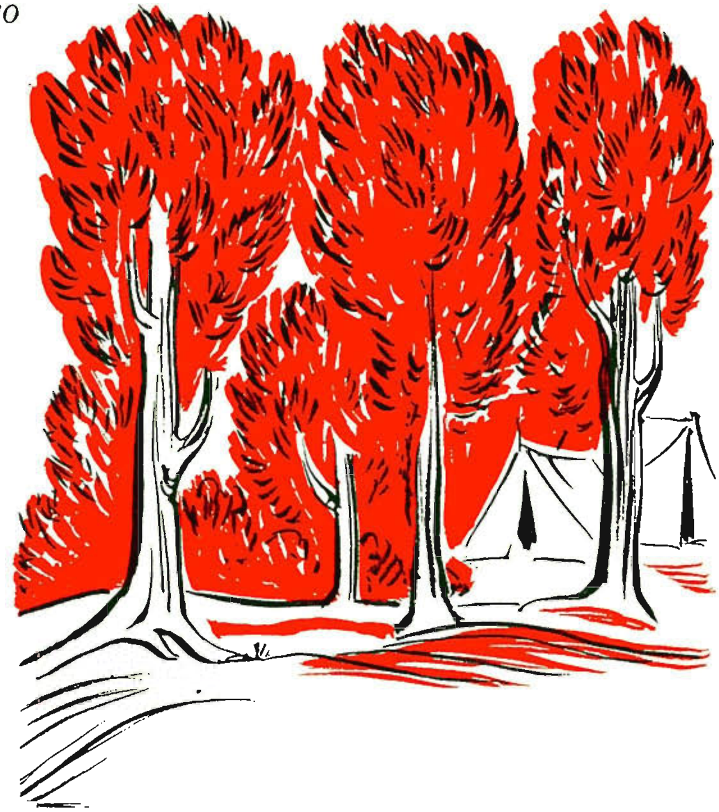
Subscription $4.00 per year.

Entered as Second Class Matter at Jersey City N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Б. Божемський — Будують шатро

Ганна ЧЕРІНЬ　　　　*Ілюстрація П. ХОЛОДНОГО*

ПРОЩАВАЙ, МАТУСЮ-ШКОЛО!

В школі лекція остання;
Книжка скінчена й закрита...
І востаннє на прощання
Промовляє наш учитель.

Він умів розповідати
Легко, весело й розумно,
І тому його лишати
Нам насправді досить сумно.

Вчитель теж сумує, значить,
І йому за нами шкода...
Хай нам пустощі пробачить,
Теж спочине на природі...

Відпочинь, матусю-школо!
Перед нами дні чудові,
Добрих друзів дружнє коло
Там, де ватри таборові...

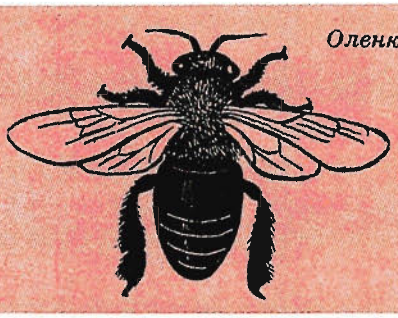

„Прощавай" сказавши школі,
Спішимо в квітуче літо.
На далекім видноколі
Брами в простори відкрито.

Там і подорож цікава,
Там і мандри таємничі,
Й ранку свіжого заграва,
Й сонця усміх на обличчі...

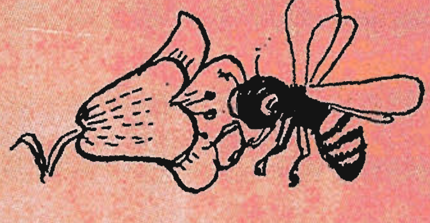
Та з останнім сінокосом
Пожовтіють ліс і луки,
І надійде тиха осінь,
Час для праці і науки.

Ще раз глянемо навколо —
На левади, на діброву,
І тоді, матусю-школо,
Приймеш нас до себе знову.

Оленка ГІКАВА-САЦЮК

МІНІ І БРИНЬ

На полі, повнім квітів, жила у вулику разом з іншими бджілками маленька бджілка Міні. Так називали її подруги, бо вона між ними була найменша. Міні мала чорну голівку, великі карі очі та золотий пухнатий животик, прикрашений чорними смужками.

Міні любила свій вулик. В ньому робота йшла так весело! Бджілки приносили медок, а господар пасіки задоволено гладив свій живот і казав: „От, як гарно бринять!" Міні завжди було шкода, що той веселий, добрий дідок не розумів їхніх пісень.

Одного ранку Міні сиділа на ромені й сушила свій золотий кожушок. Кожушок був мокрий, бо Міні любила вставати раніше від сонечка і купатися в росі. Найкраща купіль була в синьому дзвіночку. Тоді Міні здавалося, що це вона купається у синьому морі. Після купелі вона шукала найбільшого ромена з пухким, як килим, жовтим осередком, лягала, немов би на золоту перину, і засинала. Прокидалась, коли сонечко починало пригрівати її тулубець. Тоді вона жмурила заспані очка, протирала їх лапками і переверталася животиком догори. Як тільки висихав животик, вставала й летіла на роботу.

І цього ранку було так само. Міні пробудилася, коли пушок висох, пригладила свої чорні блискучі смужечки і знялась у повітря. Вона не могла літати так високо, як пташки, але цим не журилась. Їй подобалося летіти низенько, щоб можна було придивлятися до квіточок. Коли Міні наближалася до них, то кожна квіточка коливала своєю голівкою і запрошувала до себе на медок.

Кожна бджілка мала своє улюблене місце, де збирала медок. Кожна старалася принести якнайбільше меду до вулика, щоб показати іншим бджілкам, який багатий її куточок. Наша Міні також мала своє улюблене місце.

Якраз сьогодні вона вирішила полетіти до дідового садка, де ріс солодкий горошок, що мав сині квіточки з дуже смачним медком. Росли там і кущики порічок, що виблискували червоними ягідками. Ягідки були так рівненько й густо причіплювані до гілочок, що нагадували вояків у червоних одностроях.

Найсмачніший медок мали ромени з білими пелюстками й жовтими осередками, якими дуже пишалися. Міні сідала на жовтий осередок, висувала довгий язичок і смоктала медок. Коли Міні вже назбирувала досить медку, ромени сміялися. Колись вона не знала, чому ромени сміються, але згодом дізналася: під час збирання медку жовтий пилок чіплявся Міні на вуса та на ніжки, і здавалось, що вона взулася в жовті чобітки.

Прилетівши до свого куточка, Міні не знала, в кого спершу вона буде збирати медок. Сіла подумати на кущик порічок. Та тільки сіла, як почула, що хтось співає.

„Бринь, бринь!" — лунала пісня. Слова пісні були знайомі, але голос незнайомий.

„Може це котрась із моїх товаришок? — подумала Міні. — Але як вона посміла сюди прилетіти, коли це мій куточок? Треба подивитися, хто це такий сміливий!"

І Міні полетіла в напрямі до того „бриньбринь".

Прилетіла на місце, де росли ромени, і на першому ж з них побачила незнайому бджілку, що лежала животиком до сонця, заклавши ніжку за ніжку, і співала на ввесь голос.

— Гей, гей, а чого ти у моєму куточку співаєш? — запитала Міні.

Бджілка зірвалась і низенько вклонилась.

— Я заблудила, — відповіла вона. — Старий дідуган переніс сюди нашого вулика, я шукала свого кутка, але змучилась і лягла відпочити.

— „От, яка кумедна!" — подумала Міні й засміялась, бо незнайома бджілка була така смішна: вона ні хвилинки не стояла спокійно, а все робила якісь викрутаси.

— Твій вулик переніс не старий дідуган, а наш дідок. Він добрий і дуже нас любить. Я називаюся Міні, бо я найменша в нашому вулику. А як ти звешся?

Нова знайома засміялась і відповіла, що зветься Бринь, бо любить співати.

— Хочеш, я покажу тобі свій куточок і, може, десь близько знайдемо щось і для тебе? — спитала Міні.

— Чудово! — відповіла Бринь і з радости перекинулась через голову, мов кізлик.

Бджілки літали від кущика до кущика, від квіточки до квіточки, аж поки втомлені не сіли на листочок високого дерева.

— Тримайся! — сказала Міні. — Тут вітер такий жартівливий, любить пустувати.

Бринь міцно вхопилась за краєчок листочка, але не переставала вимахувати своїми тонкими ніжками. „Бринь, бринь!" — залунало знову. Міні слухала й думала, яка то Бринь весела. Вона їй дуже подобалася.

— Бринь, — сказала Міні, — лишайся у моєму куточку! Тут так багато квітів, що вистачить медку для нас обох. Будемо завжди разом літати.

Бринь сплеснула в долоні з радости.

— Так, так, я буду дуже щаслива, як ми будемо разом. Твій куточок такий гарний.

Коли сонце вже дійшло до середини неба, Міні та Бринь кинулись збирати медок, бо вже був час вертатися додому, а вони ще нічого не назбирали.

Так почалася дружба Міні і Бринь.

Від того дня Міні вже не літала сама до синього дзвіночка купатися. Кожного ранку вона прилітала під вулик Бринь і кликала: „Бринь, Бринь, скоренько, а то сонечко зараз встане!" Бринь з'являлась, і вони вдвох летіли до дзвіночка. Бринь любила хлюпатися у воді, а Міні тоді також хлюпалась. По купелі вони сушилися проти сонечка — Міні на одному ромені, а Бринь — на другому.

Міні і Бринь завзято працювали й чимало меду приносили до своїх вуликів. Але любили вони й бавитися, а найбільше в хованки.

Одного дня побачили вони волохату гусеничку, що помалу кудись мандрувала. Гусеничка мала пухнатий бронзовий кожушок.

— Ану, — сказала Бринь, — налякаймо її!

— Лякати — негарно, — відповіла Міні.

— Ти боягузка! — вигукнула Бринь і полетіла страшити гусеничку. Вона розігналась з усієї сили і пролетіла понад самою її головою. Гусениця з остраху позеленіла і скрутилась у клубочок. Бринь побачила, як гусеничка настрапилася, і їй стало соромно. Вона швиденько підлетіла до гусенички і перепросила за свій поганий учинок.

Такі то пригоди мали Міні і Бринь. Де була одна, там була й друга. І Міні все пильнувала, щоб Бринь забагато не пустувала.

Одного гарного дня полетіли вони до свого кутка збирати мед і побачили там якогось хлопця, що зривав ромени.

— Що ти робиш? — закричала Бринь з усієї сили. — Це наші квіти, не зривай їх!

Але хлопець не звернув на неї уваги.

— Не чіпай його, Бринь! — сказала Міні. — Подивись, який він великий і непривітний! Він напевно не любить бджілок.

Але Бринь не витримала й кинулась до хлопця. Вона махала крильцями і благала, щоб не зривав роменів. Та хлопець нараз підніс руку і замахнувся на Бринь. Перестрашена бджілка наставила жало. Хлопець крикнув з болю і шарпнув рукою. Бринь і собі шарпнулася, щоб витягти жало з його руки, але воно зігнулось і урвалось.

Хлопець утік, розгубивши квіти, а Бринь затріпотіла крильцями й упала на землю.

— Ах, Міні, — заридала вона, — я вже не маю жала! . .

Міні від страху затремтіла. Вона знала, що, коли бджілка втрачає жало, вона мусить умерти.

— Ні, ні! — заплакала Міні і почала оглядати Бринь, може жало все таки залишилося. Але де там!

— Хто буде тепер зі мною медок збирати, хто буде в хованки зі мною бавитися, хто буде в дзвіночку купатися? — вимовляла бідна Міні.

Бринь опустила крильця. Вона дивилася на Міні, і в її очах стояли дві сльозки.

— Не плач, Міні! — сказала Бринь тоненьким голосом і заплющила очі. Міні закричала „Бринь, Бринь!" — але її вірна подруга не відповідала. Вона лежала тихенько і вже не бачила, як ромен схилив над нею свою голівку і доторкнувся до її вусиків білими пелюстками.

Сонце котилося вниз, і Міні вже мусіла вертатися до вулика. Вона присипала Бринь жовтим пилком, востаннє глянула на неї і полетіла додому.

Коли Міні вже долітала до свого вулика, то їй здавалося, що вона все ще бачить крильця, присипані жовтим пилком, і чує тихесеньку пісеньку „бринь, бринь" . . .

Пояснення-словничок: **смужка — стрічка, пасок (stripe); роса — dew; ромен — польова квітка (corn chamomile); тулуб — частина тіла від шиї до клубів (trunk, body); порічки — кущик (currant); конюшина — кормова й медова рослина (clover); викрутаси — викрути (turns and twists); козел — цап (goat); пустування — пустощі (tricks, frivolousness); хлюпати (ся) — бризкати водою (to splatter, to swash); жало — sting; шарпати (ся) — сіпати (ся) — to twitch, to pull).**

Роман ЗАВАДОВИЧ

Ілюстрації П. АНДРУСЕВА

МІСЯЦЕВІ ПРИЙМАЧКИ

— Гей, чи є хто у дворі? — гукав біля воріт лицар у срібній зброї, а його нетерплячий кінь кресав підковами золоті іскри.

Прибіг хлопчина і, не питаючи, хто й чого приїхав, відчинив наростіж ворота. На порозі білого двору з'явився дід з довгою білою бородою.

Лицар в'їхав у просторе подвір'я.

— Гість у дім — Бог у дім! — промовив дід, запрошуючи його гостинним рухом руки. — Милости просимо, дорогий гостю!

Лицар зліз з коня й підійшов до діда.

— Чи не будеш ти, господарю чесний, отой Рік, що з своєю дружиною Землею і з чотирма дочками красними, мов зорі ясними, відомий по всьому світі? Я саме його й шукаю.

— Так і є, моє наймення — Рік! — відповів дід. — А чи можна знати, якого дорогого гостя нам Бог посилає?

— Я князь Місяць, Золотого Сонця чоловік. Прибув до тебе, шановний Роче, у важливій справі.

— Поки говорити про справи, просимо в господу! — відповів привітно Рік, і обидва вступили в розкішну світлицю.

Посідали на різьбленій лаві.

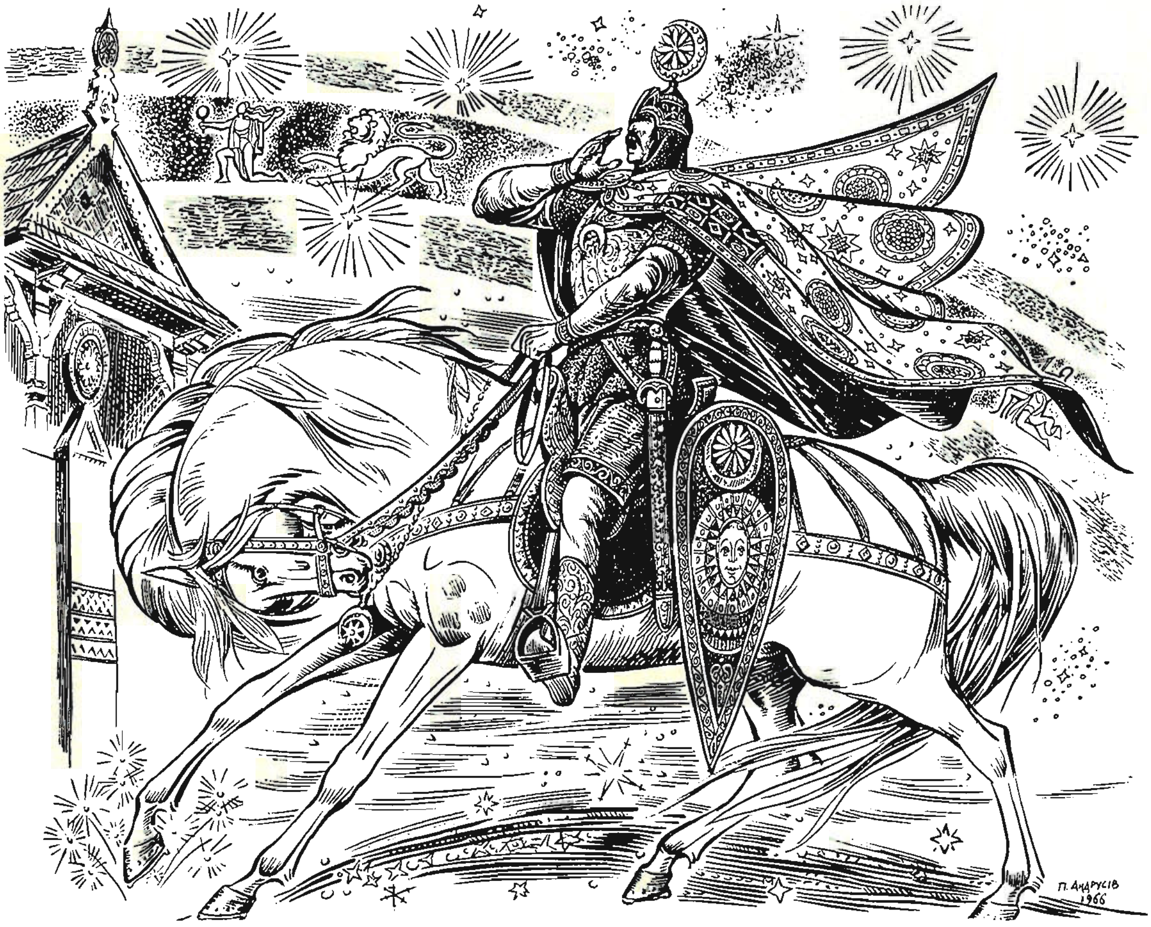
— Справа моя така, — почав Місяць. — Дійшла слава про твоїх, Роче, дочок аж у десяте царство. А в нас із княгинею Сонцем дітей нема. Задумали ми одну із земних дівчаток за прибрану дочку взяти, князівною зробити і мудрости всякої навчити. Чи не згодився б ти, чесний Роче, нам одну свою дочку за приймачку дати?

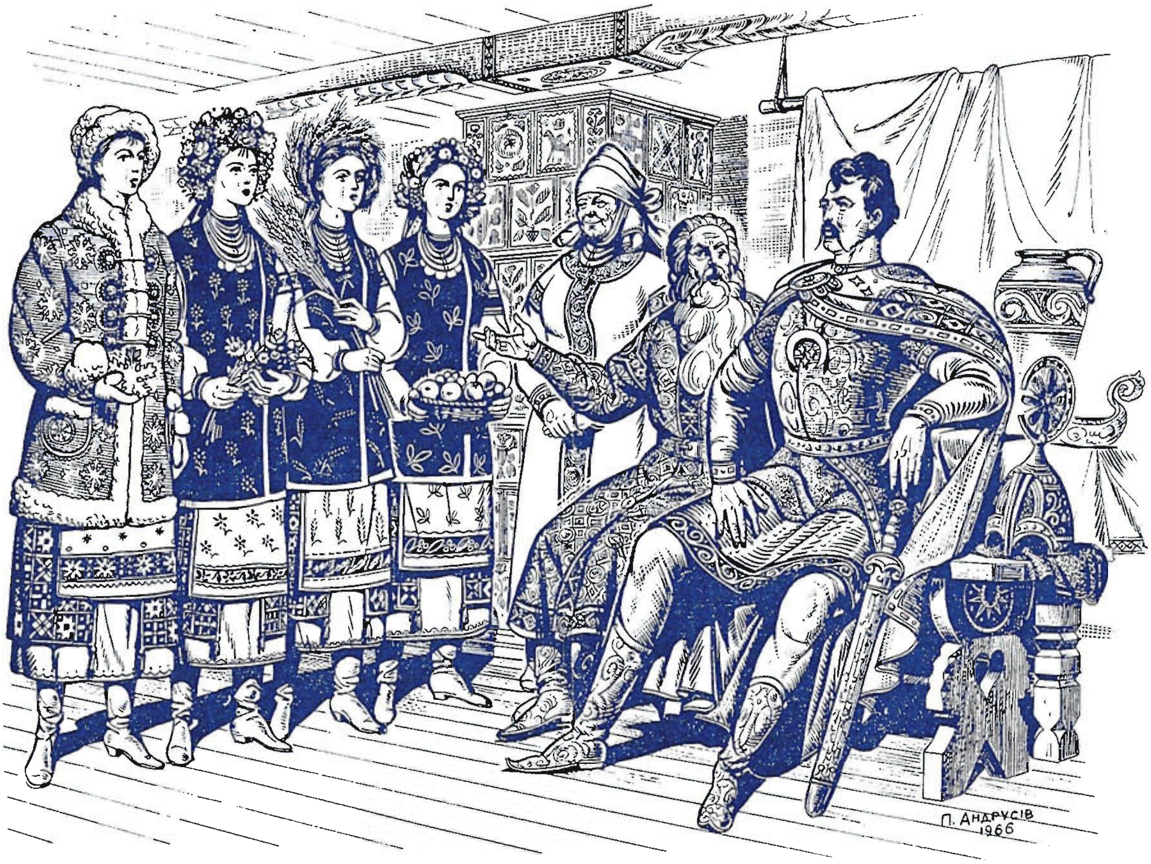
Подумав старий Рік, сивого вуса смикнув і каже:

— Знаю я тебе, лицарю Місяцю, і щодня бачу твою золотокосу княгиню, як вона на вогненному повозі небо об'їжджає. Не буде у вас кривди моїй дитині. Але треба ще жінку спитати.

А старенька Земля-мати вже білу скатерть несе і стіл застеляє, щоб, за стародавнім звичаєм, гостя любого пригостити, чим хата багата.

— Гей, дочки мої! — гукає старий Рік, усмі-

хаючись. — Хіба ж вас мати не вчила на стіл страви подавати, гостей угощати?

Вийшли чотири красуні, мов квіти зацвіли. Несуть тарілки й чарки, мед у кришталевому дзбані і хліб на різьбленій таці.

Дивиться на них Місяць-князь і надивуватись не може.

— Стривай, — каже мати до батька, — вони в мене не недбайли, нема за що на них гримати! От, соромливі тільки трохи вдалися — звичайно, дівчата!

— Годі, — на те Рік, — знаю я ціну своїм дочкам, знає і світ, і цей лицар пишний, Місяць срібний, що до нашого двору того тільки й приїхав, щоб одну з наших дочок за приймачку собі взяти. Що ж ти на це скажеш, жінко-Землице?

Як почули дочки, то враз і зраділи і посумніли.

— Добре було б дати і жалко розлучатись, — відповіла Земля, поглядаючи то на дочок, то на гостя. — Ти їм батько — не ворог, твоя воля і влада в усьому, як скажеш, так і буде!..

— Не знайти їм ніде більшого щастя! — сказав Рік. — Алеж треба знати і їх думку. А що ви, доні, на це?

Спустили дівчата очі додолу.

— Ми так скажемо, як ви, батеньку!

— Ну, гаразд! — зрадів Місяць. — Батько й мати погоджуються, дочки не відмовляються. Зосталося вибрати.

— То й вибирайте! — сказав Рік.

— Діло не легке! — заявив гість. — Не то між чотирма, а й між двома не вибрав би. Усі — як одна! Скажіть. дівоньки, самі, котра з вас хотіла б князівною стати?

Мовчать дівчата, мов води в рот набрали.

— Нехай Весна! — озвалася врешті одна. — Або Осінь... або Літо...

І стала Зима сестер наперед випихати.

— Годі, — сказала Весна, — краще ти, Зимонько... Або Осінь...

Осінь густим рум'янцем спалахнула.

— Чого я, сестричко? Хай би Літо...

Але й Літо показує пальцем то на Весну, то на Зиму. Сестри пручаються, відмовляються, кожна інших рає, сама не зголошується.

Здивувався Місяць-князь, добув золоте намисто з зірок блискучих і кинув між дівчат.

— Це для найкращої! — сказав, але ні одна дівчина намиста не підняла. Торкали тільки одна одну ліктями й перешіптувалися: „Підійми ти! Ні, ти! Ні, нехай вона підійме!"

Кинув тоді князь пречудовий перстень.

— Це для наймудрішої! — сказав, але й перстеня ніхто не підняв.

— А це для найласкавішої! — промовив утретє і кинув гребінець, самоцвітами цяцькований.

Не підняли дівчата і гребінця.

— Цього я сподівався! — шепнув Рік. — Так їх не випробуєш, дорогий гостю! Всі вони в мене однаково гарні, мудрі й ласкаві.

— Люблятьcя, як янголи! — здивувався князь. — Одна одної перевищити не хоче, ні одна поперед інших не пнеться. Побачимо, чи й батьків своїх вони так само люблять.

— Любі дівчата! Ось послухайте, що вам скажу! Заборгувався в мене ваш батько, і всього його майна замало, щоб зі мною розрахуватися. Тюрми йому не минути. Скажіть по правді, кого в неволю на тяжкі роботи брати — його чи котрунебудь із вас?

— Мене! Мене беріть! Ні, мене! — почали кликати дівчата наввипередки, одна одну перемагаючи. Всі, мов змовились, простягнули перед себе руки, мов би їх під кайдани підставляли.

— Мене! Мене візьміть! — просила то одна, то друга, і сльози капали з їх очей. Перед ними стояв зніяковілий князь. Йому було шкода, що своєю видумкою засмутив дівчат, і все таки не міг зробити вибору.

— І так їх не випробуєш, княже! — шепнув Рік. — За батьків своїх вони скочили б в огонь і в воду!

— Не знаю, що робити! — розвів руками Місяць. — Усі однакові, як чотири краплі води, кожна на свій лад гарна, розумна, ласкава і шляхетна. Хіба всіх чотирьох заберу . . .

Ще не договорив Місяць цих слів, як дівчата, мов змовившись, до ніг йому впали.

— Не роби цього, князю! Не залишай батьків наших без опіки! Хто ж їх на старості літ догляне?

Подумав князь, подумав та й каже:

— Є на це рада! Всі станете моїми приймачками, та не всі разом у моєму замку житимете. По черзі одну за одною буду вас додому відпускати матінці в господарстві помагати, старого батька доглядати. Чи згода?

— Згода! — закликали всі — Рік, Земля і їх дочки.

— Так слухайте! — продовжував Місяць, звертаючись до батька й матері. — Щомісяця буває така одна ніч, коли я з неба блискаю круглим срібним щитом. Люди кажуть: повня! Коли минуть три такі повні, присилайте в мій замок дочку, що буде з вами, а я виряджу до вас іншу на заміну. І буде так до кінця світу: три дочки в мене будуть приймачками, а четверта — у вас помічницею.

— Оце ти, князю, мудро придумав, що лучче й не можна! — похвалив Рік.

Усміхнувся Місяць.

— Нехай же Весна з вами тепер зостанеться, а інші хай зі мною в дорогу збираються! Доки Весна з батьком-матір'ю перебуватиме, по всій землі буде весняно. По Весні прийде Літо й заведе свої порядки, щоб усе було рум'яне, як її личко. На третю зміну пришлю вам Осінь листя на деревах золотити, а наприкінці прийде Зима Землюматір у білу постіль на спочинок укладати, поки старенької знову Весна красна не збудить. І так усе піде чергою — роки, сотні, тисячі літ . . .

Дівчата раділи і схлипували, батька-неньку на прощання обіймали, Весну цілували й просили, щоб батьків пильно доглядала. Місяць-князь збоку стояв, усміхався і шептав сам до себе:

— Нехай благословиться всім добром така родинна згода і любов!

Пояснення-словничок: приймачка — прибрана дочка (adopted daughter); **відчиняти нарозтіж** — широко; **дзбан** — глек (jug); **таця** — піднос (tray); **недбайло** — недбала людина (negligent, careless person); **пручатися** — опинатися (to resist); **раяти** — дораджувати, пропонувати (to propose, to suggest); **намисто** — разки коралів або перел (necklace); **заборгуватися** — бути комусь винним гроші (to be in debt); **зніяковілий** — збентежений (confused); **щит** — shield; **хлипати** — to whimp.

Катерина ПЕРЕЛІСНА

ПО ЯГОДИ!

Козубок це твій, це — мій,
У садок біжім мерщій!

Хто з нас швидше ягідок
Назбирає в козубок?

Тільки добре уважай,
І неспілих не зривай!

І гниленьких не бери,
І з листочками не рви!

Й поки ягід не помив,
Щоб ні одної не з'їв!

Козуб — копичок з кори дерева (bast-basket); **гнилий** — зіпсований (rotten).

Текст: Роман ЗАВАДОВИЧ *Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ*

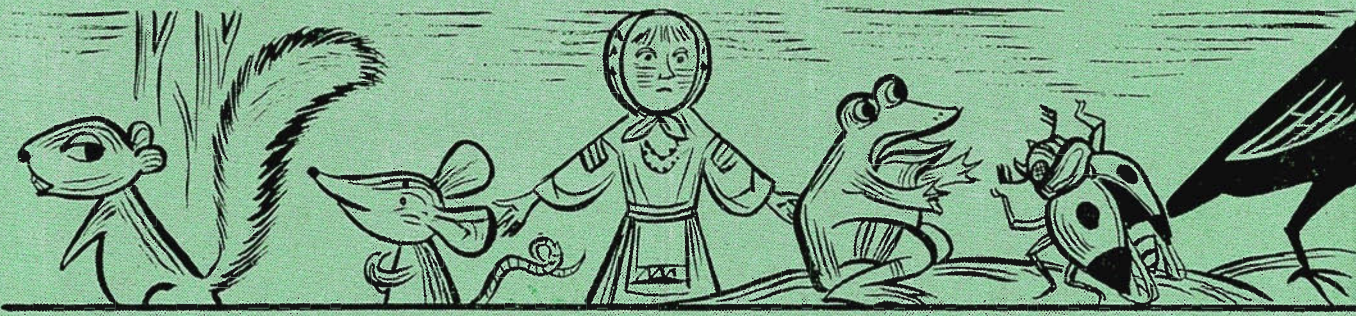
ГОЦА ДРАЛА

Стали думати-гадати,
Де б їм табір збудувати.

Жаба каже: на болоті,
Крук — на дубі, жук — на плоті.

Мишка хоче, щоб в землі,
Білка й сойка — у дуплі.

Стала сварка, а не рада —
Розсварилася громада.

Наробилося біди:
Ці — сюди, а ті — туди.

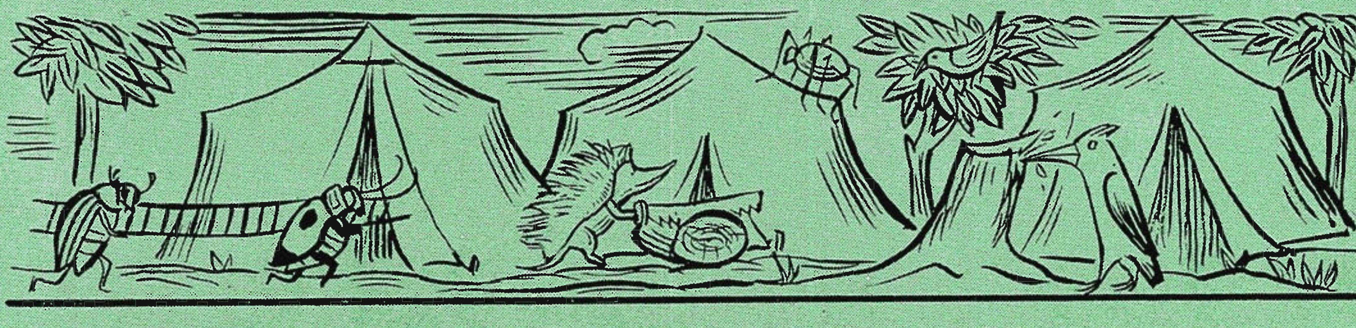
Розійшлись по всіх-усюдах,
Видно, табору не буде! . .

Зажурилась Гоца Драла,
З ґномом радитися стала.

Ухвалили: не дармуймо,
Хоч собі шатро збудуймо!

Як сказали, так зробили,
Цюк-цюк-цюкають щосили.

Засоромилася жабка,
Білка й мишка тонколапка.

Засоромились жучки,
І джмелі, і павучки.

Збіглися, до праці стали,
В згоді табір збудували.

Володимир МАЦЬКІВ

РОДИННИЙ АЛЬБОМ

Була неділя. Андрійко й Надійка прийшли з церкви та й занудьгували: надворі було дуже непривітно — ані вийти, ані виїхати.

Тоді мати добула з шафи велику, трохи витерту вже книгу, загорнену в папір і перев'язану стрічкою. Покликала дітей до себе і сказала:

— Покажу вам сьогодні щось для мене дуже дороге. Сподіваюся, що і для вас це буде цікаве й не менш цінне. Ось дивіться: це наш родинний альбом. Він неначе історія нашої родини за більше як сто літ. На щастя, мені вдалося його врятувати під час другої світової війни, і я не проміняла б його тепер ні за які скарби!

Мати розкрила книгу, і діти побачили кілька вилинялих фотознімків.

— Цей священик, — пояснила вона, — мій прапрадід. Він належав до Головної Руської Ради і брав участь у З'їзді Руських Учених, що відбувся у Львові в 1848 році, коли Австрія проголосила конституцію і дозволила нашим предкам організуватися. Тоді українці в Галичині називали себе ще здебільша русинами. За свої заслуги він одержав від церковної влади титул почесного крилошанина і право носити фіолетовий ковпак та пояс.

Діти цікаво і з пошаною дивилися на свого прапрапрадіда.

— А ось на цім другім знімку бачите його родину. Той найменший хлопчик — мій прадід. Він був потім учителем у львівській гімназії і виховав чимало учнів, що стали окрасою нашого народу. А цей малий знімок показує його за короткий час перед смертю.

На наступній сторінці був тільки один більший знімок, трохи виразніший від попередніх. Тут було видно багато поважних мужчин, що слухають промову старшого віком пана.

— Це мій дід, — сказала мама. — Він був послом до віденського парляменту — в Америці сказали б: членом Конґресу. На знімку бачите, як він промовляє в обороні прав нашої Батьківщини. Тоді західні землі України належали до Австро-Угорської монархії, що мала своєю столицею місто Відень.

Мати перегорнула чергову картку. Діти побачили ще кілька знімків. На одному була зображена ціла родина. Посередині сидів мужчина у військовім однострою.

— Це мій тато, а поруч — моя мама, ваші дідуньо й бабуся. Бабуня проживає тепер у Канаді із тіткою. Ви її знаєте, бо вона була у нас минулого року. Мій тато був старшиною української армії. Колись покажу вам його відзначення. Він уже помер, і ви певно пам'ятаєте, як ми з татом їздили на його похорон.

Мати схилила голову і втерла сльозу.

— Знаєте, діти, коли я дивлюся на знімок моєї родини, то якось годі вдержати сльози. Оцей хлопець, що так весело дивиться на вас із знімка — це мій брат Богдан. Він згинув, замучений московськими большевиками. А той другий коло нього, Володько, теж пропав десь на Сибіру, куди його вивезли наші вороги. Наймолодший, Ромко, поліг смертю героїв в Українській Повстанській Армії. Навіть не знаємо, де їх могили. Нам обом з сестрою якось пощастило зберегти життя. Тепер, мабуть, догадуєтеся, чому ми не залишилися на рідній землі.

По хвилині мати перегорнула кілька карток і звернула увагу дітей на один знімок трохи більших розмірів.

— Це — предки вашого тата.

— Вони одягнені так, як я бачила в українському театрі, — сказала Надійка.

— Ні, це не театр. Вони завжди так одягалися. Це родина вашого прадіда по татові. Вони жили на селі, а в Україні селяни вбиралися по-своєму, по-народному.

— Яку гарну вишиту сорочку має ця дівчинка! — скрикнула Надійка.

— Цей хлопчик — ваш дід. Він був учителем. Ось його знімок, із школярами. Бачите, як багато дітей має вишиту одежу?

— Це дуже гарно! — сказав Андрійко. — Я хотів би жити в Україні!

— Може діждемо тих часів, коли можна буде поїхати на нашу справді вільну Батьківщину. Тому треба пильно вчитися рідної мови, щоб не соромитись, як туди приїдемо.

— А що сталося з тим дідусем? — запитала Надійка.

— Два роки тому прийшов лист з України, в якому було написано, що дід помер. Бабуня ще живе, і ми часом посилаємо їй подарунки.

— А чому вона не приїде до нас? — запитав Андрійко.

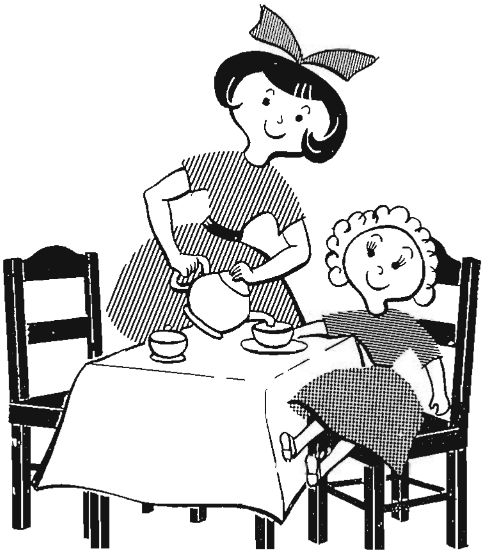
— Вона радо приїхала б, але . . . Хоч вона й не молода, большевицька влада не дає дозволу. Тут є ще інші знімки, їх ви оглянете іншим разом. Наприкінці, як бачите, є зошит, а в ньому деякі

Г. ЧОРНОБИЦЬКА *Ілюстрації І. БРИКОВИЧА*

ПРИЙНЯТТЯ

**Я сьогодні маю прийняття.
На столі обрусик,
гарне накриття,
квіточка конвалія
в синьому вазоні.
Зустрічаю лялю я,
лялю — пані Соню.**

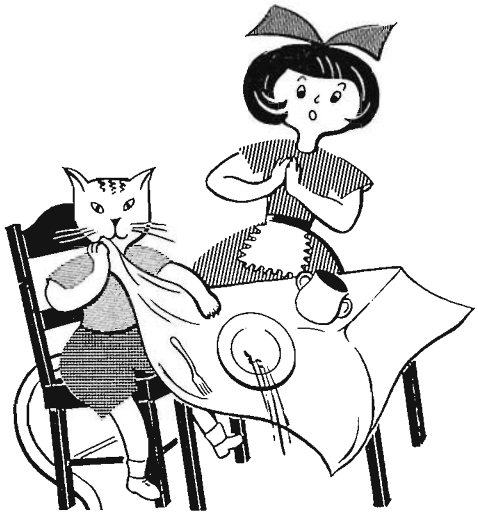
Пригощайтесь, пані Соню!

**Ляля чемно їла,
торта не кришила
й плямки не лишила.
А з-за столу встала,
„дякую" сказала.**

Добре вихована ляля.

**І котусеві роблю я прийняття.
На столі обрусик,
гарне накриття,**

**на малій серветочці
мишка намальована,
а в тарілці гостеві
каша наготована.**

Пригощайтесь, пане Мурцю!

**Мурцьо рад, до столу сів,
з апетитом кашу з'їв,
і тарілку облизав,
а „спасибі" не сказав.
Як поїв, потяг обруса,
утирає довгі вуса
і патьоки на животику.**

Ти невихований, котику!!!

Пояснення-словничок: **Прийняття — гостина (reception, party); обрус — скатерть (table cloth); накриття — silverware; патьоки — streams, damp stains (струмки або сліди рідини (liquid), що стікає вниз).**

записки про наших предків. Ви його теж прочитаєте при нагоді.

— Чи всі люди мають такі родинні альбоми? — зацікавився Андрійко.

— Цього я не знаю, — відповіла мати. — Але багато родин зберігають пам'ятки по своїх предках. Історія свого роду так, як історія всього народу, цікава і важлива. Історія нашої Батьківщини складається, власне, з історії окремих родин. Щоб належно оцінити історію свого народу, варто пізнату спершу історію свого роду.

Потім мама ще додала:

— Не всі люди мають таку саму історію, бо й доля їх не однакова. Одні мають високу освіту, другі — нижчу, не всі виконують таку саму працю, не всі мають однакові заслуги перед народом. Але кожна родина може знайти багато доброго і вартого наслідування в ділах своїх предків. Треба тільки старатись дослідити минувшину. Я маю інші пам'ятки і при нагоді вам покажу, щоб ви могли докладніше пізнати те, що нам таке дороге.

Задзвонив дзвінок. Прийшли сусіди в гостину. Мати поклала альбом на давнє місце.

Пояснення-словничок: **нудьгувати — to be bored, to feel lonesome; вилинялий — discoloured, faded; ковпак — рід шапки; гімназія — в Україні: середня школа (high school); однострій — мундир (uniform); минувшина — минуле (the past).**

Ця розповідь призначена для дітей найстаршого віку для читання під проводом учителя.

СТОРІНКА ДЛЯ МАЛЯТ

Катерина ПЕРЕЛІСНА

Ілюстрація Б. БОЖЕМСЬКОГО

НА ЛУКАХ

Ми на луки відпросились
Погулять,
Щоб побігати і квітів
Назбирать.
Довго бігали й співали
Там пісень,
За метеликом ганяли
Цілий день.
А побачили, що мишка
Дріботить,
Всі метелика забули
В одну мить.
А та мишка — шурх у трави!
І нема!
Ми всі луки обшукали,
Та дарма!

Відпроситись — дістати дозвіл іти (to have leave to go); **лука** — meadow.

Г. ЧОРНОБИЦЬКА

Ілюстрація П. ХОЛОДНОГО

СОНЯШНИК

Подивися, сонечко — коло золоте:
в мене під віконечком соняшник росте.

Посилай проміннячко, лагідне тепло,
Хай угору високо здійметься стебло.

А як прийде літечко, квітка розцвіте,
отака, як сонечко — коло золоте.

Пояснення-словничок: **Стебло** — стовбур рослини (stem, stalk).

Слова: Катерина ПЕРЕЛІСНА
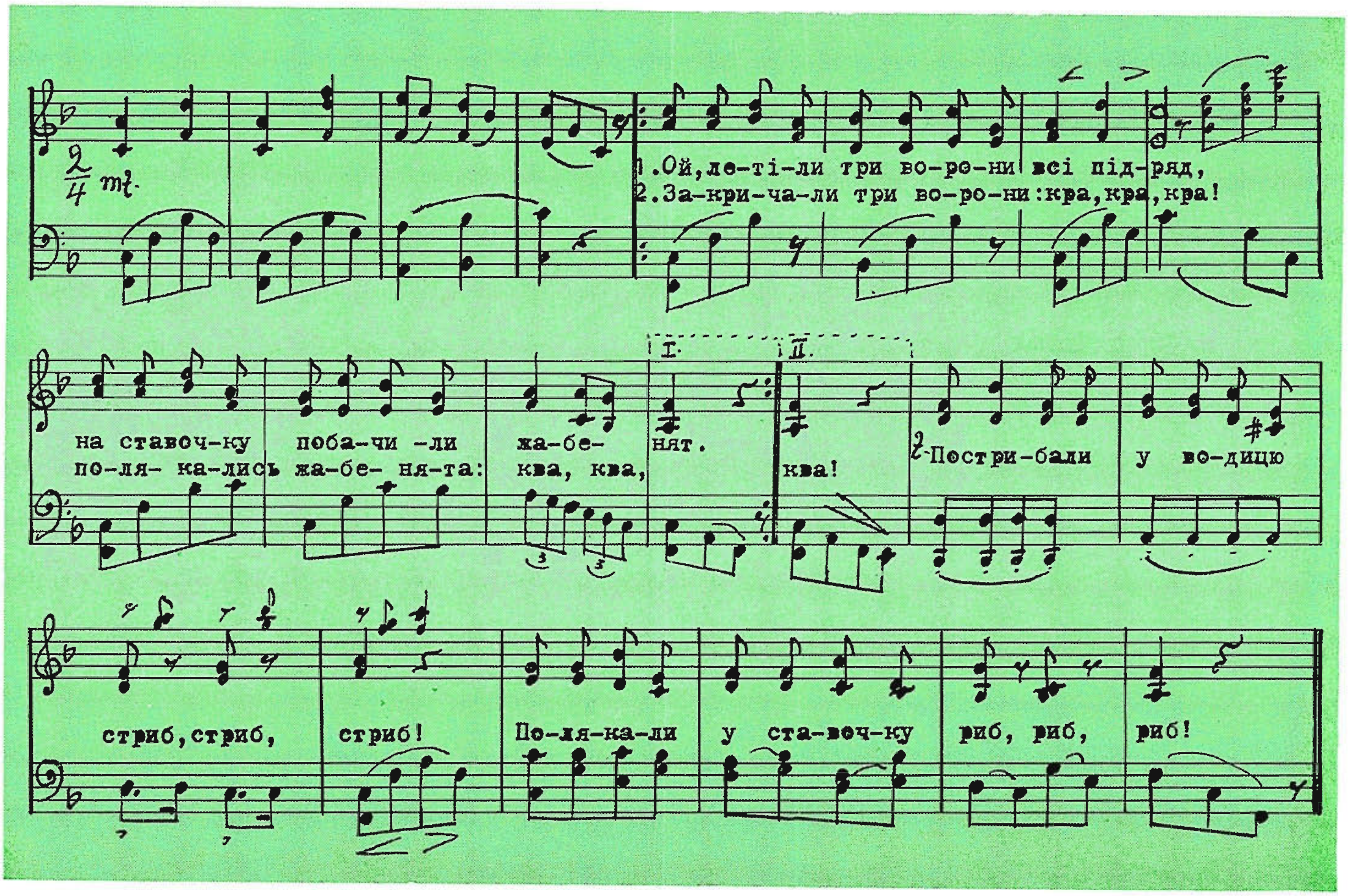
Музика: Осип ЗАЛЕСЬКИЙ

ПЕРЕЛЯК

(Ілюстрація Ю. Козака)

Ой, летіли три ворони
Всі підряд,
І побачили в ставочку
Жабенят.
Закричали три ворони:
„Кра! кра! кра!"
Полякались жабенята:
„Ква! ква! ква!"
Пострибали у водицю —
Стриб! стриб! стриб!
Полякали у ставочку
Риб, риб, риб!

Леонід БАЧИНСЬКИЙ *Ілюстрація Б. ПЕВНОГО*

ХОРОБРИЙ ЛИЦАР КНЯЗЬ СВЯТОСЛАВ

Київський князь Святослав був сином великої княгині Ольги. Від молодих літ любив слухати оповідань про походи українських князів і бавитись у військо. З дітьми, що жили на княжому дворі, „ходив походами" на „ворогів", уявних хозарів або печенігів. Така любов до військової справи залишилась у нього на все життя. Коли став князем, то передусім подбав, щоб його дружина мала добрих старшин. Збирав якнайбільше війська та дбайливо його вишколював.

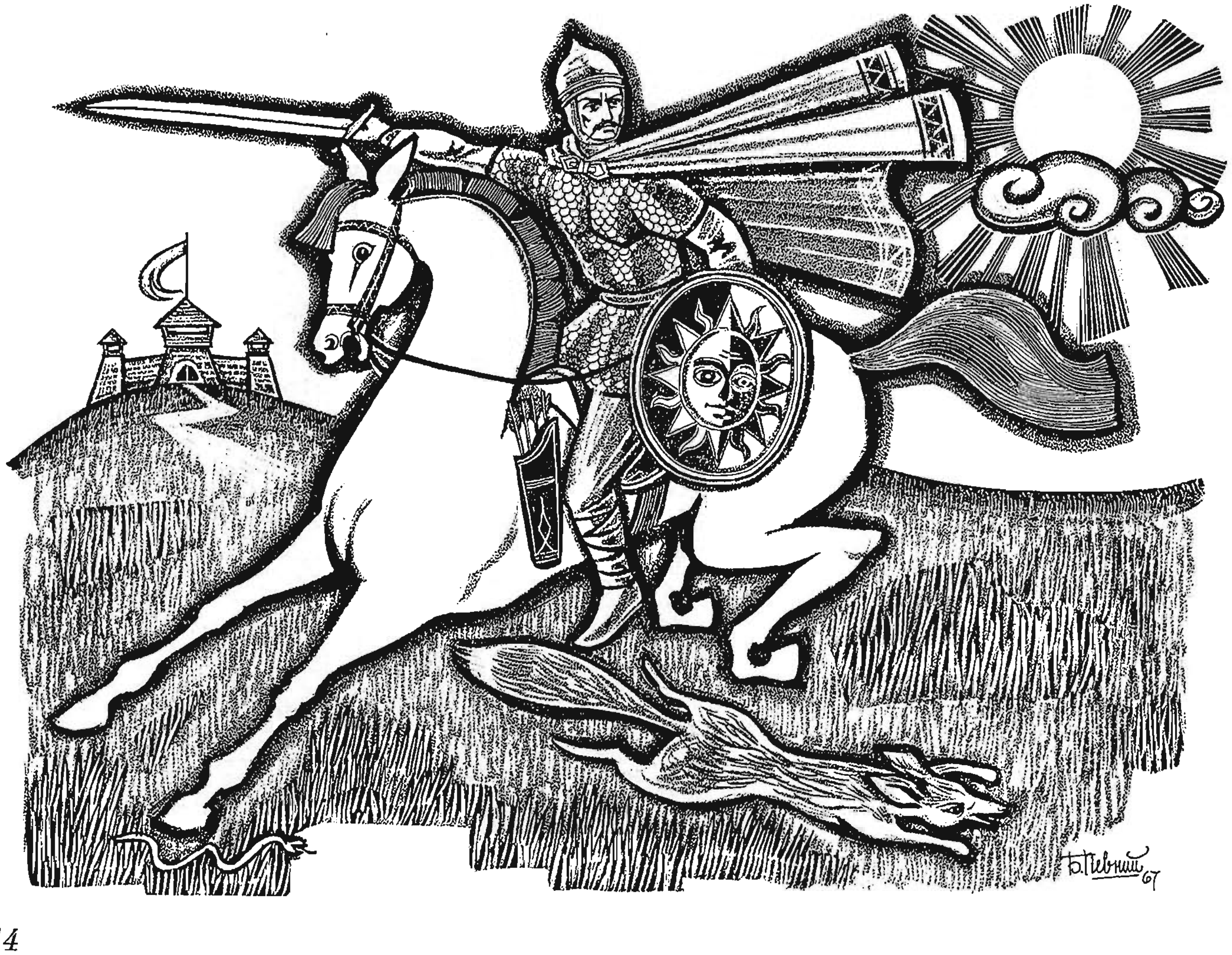
Святослав жив дуже скромно, зовсім не по-княжому. Не носив дорогих одягів, не був вибагливий, вів тверде вояцьке життя. У походах спав просто на землі, підстеливши ряднину, їв м'ясо, спечене на вугіллі. Про його хоробрість, відвагу та силу знали тодішні сусіди й вороги України, печеніги, болгари та греки, і за це його шанували та боялися.

Давній грецький літописець Лев Диякон так описував нашого войовничого князя:

„Святослав приплив на звичайному великому човні. Веслував разом із дружинниками. Був середній на зріст, мав густі брови, блакитні очі, плескатий ніс і обголену бороду. Голова була також обголена, лише з тім'я звисав чуб, що означало його шляхетне походження. Груди мав широкі, тіло міцно збудоване. З одного вуха звисав золотий ковток з двома перлами і червоним агатом. Його одіж була біла й не відрізнялася від інших нічим іншим, крім чистоти. Вигляд мав суворий і страшний".

Дружина дуже любила свого князя, була йому беззастережно вірна і разом з ним відбула багато великих походів, здобуваючи перемоги і славу для України.

Князь Святослав почав свої війни з дикими ордами, що безперестань непокоїли Україну. Протягом п'яти років він завдав їм таких ударів, що саме його ім'я викликало у них жах. Відтоді Україна мала більше спокою.

Грецький цар Никифор Фока вступив у війну з болгарами й попросив нашого князя про допомогу. Святослав дав на це згоду і вислав до болгар посланця з повідомленням, що йде на них війною і щоб готовилися до оборони. Під самою столицею Болгарії, Переяславцем, 968 року відбулася велика битва. Болгари були розбиті. Князь примусив їх платити данину і залишився жити в Переяславці, немов би то була друга столиця України.

Коли князь Святослав був зайнятий у Болгарії, печеніги використали нагоду й напали на наші землі. Це примусило князя поспішно вертатися до Києва. Незабаром печенігів знову прогнано з України.

По трьох літах греки погодилися з болгарами і намовили їх виступити проти нашого князя. У 968 році Святослав мусів знову йти війною на болгарів. У 971 році він удруге здобув Переяславець, гостро покарав болгарів і повів свою дружину на греків. Мавши лицарську вдачу, князь Святослав ніколи не нападав несподівано, тож і тепер дав знати грекам, щоб приготовлялися до битви. У кривавій січі княжі війська розбили греків, здобули їх городи й так їх спустошили, що вони потім цілі століття стояли безлюдні.

Греки схаменулися. Їх новий цар Іван приїхав на зустріч з нашим князем і підписав мировий договір. Але в душі в нього жевріло бажання помсти.

Сили Святославової дружини дуже змаліли, і він вирішив вернутися до Києва, щоб відпочити й зібрати нове військо. Плив він рікою Дніпром. Святославові дораджували оминути пороги, бо вороги могли там зробити засідку, але безстрашний лицар не послухав доброї ради. І сталося так, що біля порогів напало на нього велике печенізьке військо.

Цей напад підготовили греки. Вони завчасу вислали до печенігів посланців з вісткою, що Святослав вертається до Києва з великим добром, але з малим військом. У нерівному бою із зрадливим ворогом впав наш лицар, хоробрий князь Святослав на 28-му році свого князювання.

ДІТИ! ВІДНОВІТЬ ПЕРЕДПЛАТУ „ВЕСЕЛКИ"! ПРИЄДНУЙТЕ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

ЩО ЧИТАТИ?

КАЗКА ПРО „ТРИ ПРАВДИ"

Давним-давно жив в Україні розумний і хоробрий князь. Він дуже любив свій край і свій народ. Усе життя боровся й працював для добра свого князівства. Мав він двох синів. Одного разу князь сказав синам, що дозволить їм князювати, якщо відповідять йому на три питання. Перше питання: чия хата найкраща? Друге: кому не треба говорити правди? Третє: хто господар моєї крови? Не вміли княженки дати батькові задовільної відповіді. От і пішли вони по світу шукати три правди. Дивних і страшних пригод зазнали княженки під час своєї мандрівки. Як хочете знати, які це пригоди й які відповіді — прочитайте книжку „Три правди". А може спробуйте самі відповісти на питання князя, а тоді порівняйте, чи ваша відповідь така сама, як княженків.

Книжечку видало Об'єднання Працівників Дитячої Літератури. Написала її Катерина Перелісна, а ілюстрації виконав мистець Мирон Левицький. Писання К. Перелісної читаєте не раз у „Веселці". Книжка надрукована трьома кольорами. Букви великі, так що легко читати. Придбайте цю книжку для своєї приватної й для шкільної бібліотек. *В. Б.*

ЧИ ЗНАЄТЕ НАЗВИ ДНІВ ТИЖНЯ?

Звичайно, знаєте всі. Але чому їх так називають?

Отож, неділя — це день відпочинку, коли не роблять ніякого діла, не працюють.

Понеділок — день після неділі, по неділі.

Вівторок — давня назва другого дня після неділі. Колись казали замість другий — вторий. Корінь цього давнього слова зберігся і досі в деяких словах як, наприклад, повторити, вторувати.

Середа — середина тижня, середній день тижня. Перед середою три дні тижня і після середи — три.

Четвер — четвертий після неділі день тижня.

П'ятниця — п'ятий після неділі день тижня.

Субота — це давня жидівська назва дня, що його святкують жиди. Ця назва прийнялась у деяких слов'янських мовах.

А чи знаєте назви місяців у році і чому їх так названо? Про це розкажемо іншим разом.

Осип ЗАЛЕСЬКИЙ

ГОЛУБИ

Голуби не визначаються ні гарним співом, як соловейки чи жайворонки, не мають барвистого пір'я, як півні чи пави, і не такі пожиточні, як кури, що несуть смачні яєчка. Проте, в усьому світі голубів люблять. А чому? Голубів уважають за символ доброти й лагідности. Не раз каже мама до доні чи синка: „моя голубко" чи „мій голубчику" — звичайно, якщо діти чемні й слухняні. А про добру і щиру людину часто говоримо, що вона має голубине серце.

В українських народних піснях є багато згадок про голубів. Чи чули ви пісню: „Коло млина, коло броду два голуби пили воду" або „З тої гори високої вітер повіває, сивий голуб-голубочок голубки шукає"? В іншій пісні співають: „Ой, там за лісом, за дубиною сидів голубко з голубиною".

Голуби живуть майже на всій земній кулі, за вийнятком полярних околиць з їх вічними снігами й льодами. Живуть вони по селах, хуторах і містах. Люди ними піклуються і будують їм домики-голубники. Але живуть голуби також напівдико. В містах вишукують собі приміщення на піддашшях, а поживу знаходять на вулицях, у парках чи на міських площах. Люди кидають їм насіння різних рослин або окрушини хліба. Тоді голуби злітаються цілими табунами, а люди залюбки на них дивляться. Найбільшу втіху мають діти, бо тоді можуть добре приглянутися до цих гарних і милих птахів. Але є й зовсім дикі голуби, які живуть у лісах, де мостять собі гнізда на деревах. Дикі голуби живуть і в Україні. Про них співають і в народній пісні: „Гей, у лісі, лісі, стоять два дубочки, гей, там сиділи аж два голубочки".

Голуби походять від породи дикого скелястого голуба, що жив колись давно на скелях над океанами. Люди приручили його вже тисячі років тому в Азії, а в Европі — за кількасот років перед народженням Ісуса Христа. Про голубів є згадки і в християнській релігії. Ось під час хрищення Ісуса Христа в Йордані Дух Святий з'явився у вигляді голуба.

З первісних диких голубів люди виплекали коло 280 порід домашніх, або свійських голубів, а всіх їх видів є коло тисячі. Величина голубів буває різна. Є й маленькі голуби завбільшки з горобчика. Голуби літають дуже скоро, в літанні вони дуже видержливі, а при тому добре орієнтуються, так що завжди знаходять дорогу до свого гнізда, навіть коли їх вивезти за сотки миль. У давні часи, коли люди ще не знали телеграфу,

„Голуби" — дереворит Якова Гніздовського

телефону і радіо, то послуговувалися голубами для скорого передавання вісток. Для цього вживали породу, що дістала назву „поштові голуби". Ще навіть на початку цього сторіччя їх держали військові команди. Коли ворог під час війни облягав котресь місто чи військову твердиню, то голубами пересилали обложеним оборонцям вістки й накази.

Робили це так. На тонесенькому папері виписували вістку чи наказ, цей папірчик вкладали в алюмінійову обгортку і прив'язували голубові до ніжки або під крило. Опісля випускали голуба з клітки. Він повертався до свого гнізда, до місцевини, де жив. Там його ловили й забирали листа. Звичайно випускали кількох голубів з тими самими вістками чи дорученнями, бо бувало, що голуба в дорозі нападав яструб чи інший хижий птах і вбивав. Могли його також підстрілити ворожі вояки. Все таки з громадки випущених голубів частина прилітала до своїх міст і приносила вістку. Так голуби допомагали не раз перемогти ворожі війська.

Пояснення-словничок: **символ — дослівно знак, а далі — річ чи особа, що нагадує нам собою щось інше, звичайно якесь поняття, напр., хрест — символ Христової віри, лев — символ сили, складені долоні — символ побожности; брід — місце, де можна перебрести ріку (ford); полярний — polar, arctic; табун — тут: громада птахів (flock); порода — race, breed; вид — тут: species; первісний — primary, original; облягати — to lay siege, to besiege; обгортка — wrapper; яструб — hawk.**

НАШ ЧІВ

(Оповідання про шпаченят)

Усе почалося з того, що двоє шпаченят випало з гніздечка, яке було в кущі на нашому подвір'ї. Ми б їх не брали, але боялися, що наші три коти задушать їх. Спершу наш дідусь поклав пташенят знов у гніздечко, але потім, коли ми заглядали туди, то побачили, що розкривався тільки один голодний дзьобик. Ми відразу дали йому хробачків і внесли шпаченя до хати. Виявилося, що друге шпаченя десь зникло. Мама порадила, щоб ми підглянули, куди мати-шпачиха літає. І справді, друге шпаченя ми знайшли там, куди літала з хробачками його мама. Я насилу впіймала його: воно було таке міцне і так виривалося та кричало, що ми назвали його Чів-забіяка.

Тож тепер ми з сестричкою мали роботу: міняли підстилку в коробці, добували хробачків і давали їсти тим голодним дзьобикам. На другий день Чів-забіяка уже був спокійніший, але померла чогось його сестричка. Вона й перед тим сиділа вже надута й не розкривала дзьобика.

Коли-не-коли ми пускали Чіва пострибати по кімнаті, і він щоразу намагався підлетіти й сісти на вікно. Потім ми почали виносити його з хати на яблуньку. Мати-шпачиха й тепер не кидала його, а все приносила щось їсти. Та Чів тепер був неголодний, бо ми його добре годували. Мабуть, через це мати його скоро покинула.

Чів уже почав літати, але нікого не боявся. І це нас трохи лякало, бо його легко могли піймати коти. До того ж він ще не вмів шукати собі поживи. Тож, щоб навчити його, як шукати хробачків, ми пальцями, ніби дзьобиками, довбали перед ним у траві, а потім давали червячка. Так і навчили. Після цього, як тільки показували йому палець, він розкривав дзьобика.

У Чіва замість клітки була коробка. Тому ми хотіли, щоб Чів жив разом з кролем Сірком у кролячій клітці. Але, як тільки ми пустили Чіва до кроля, то кріль злякався і втік від нього в другий куток. Пізніше Сірко осмілився, наблизився і почав обнюхувати цього дивного сусіда. Але на цей раз Чів злякався, скулився, розпустив крила і закричав: „Чів-чів-чів!" Кріль з настодіванки відскочив. Та це тривало недовго, бо дідусь купив для Чіва окрему клітку. І тепер ми кожного разу, коли випускаємо Чіва на прогулянку, замикаємо котів, а потім садимо Чіва до клітки і випускаємо котів.

Якось моя сестричка Тая взяла поливалку і почала поливати квіти. Чів усе ходив слідом за нею і намагався потрапити під бризки води. Тая догадалась, що Чівові було жарко. Вона налила калюжку. Чів швидко вскочив туди і почав тріпотіти крильцями і бовтатись. Отак викупався, потім обтрусився і сів на сонечку грітися.

Буває, що Чів гуляє на подвір'ї, а хтось вийде з хати й гукне: „Де ти, Чів? Я тебе не бачу!" Тоді він швидко скаче назустріч до порога і кричить на весь голос: „Чів-чів-чів" — і підлітає, щоб сісти на руку.

Ми Чіва дуже любимо.

— За таку пташку я міг би дати 20 долярів, — сказав приятель мого брата, але брат відповів: — Ні, Чіва ми не продамо!

Чів уже стрибав швидше, як курча, уже трохи й літав. Ми часто думали, що з ним буде далі. Оце недавно, у неділю, ми вперше залишили Чіва самого вдома, а самі поїхали до церкви. Це для нього було, мабуть, великою несподіванкою і схвилювало його. Коли ми повернулися, бідний Чів так кричав, так підстрибував, так гнівався, що аж захлинався, навіть їсти спочатку не захотів. Бо він не звик бути так довго у клітці.

Минув ще один тиждень. Чів почав тікати від нас, коли ми після прогулянки хотіли зловити його й посадити на ніч до клітки. Та ми його щодня бачили надворі, як він пасся та літав по деревах. А одного разу ми побачили його вже з якоюсь приятелькою, як вони разом шукали хробачків і зерняток.

Минуло ще трохи часу. Одного ранку мама покликала нас надвір, щоб ми подивились, що робить Чів. Ми вибігли просто з ліжка. Чів ходив по подвір'ю із соломинкою в дзьобикові. Потім знявся й полетів у куток садка, де були кущі. Ми були певні, що наш Чів одружився і разом з своєю жінкою мостив гніздечко. Від того часу Чів уже став диким, як і всі птахи, і близько до нас не підходив. Та ми раді, що врятували Чіва від котів і виростили на дорослого птаха.

Леся Шевченко,
учениця 4-ої кл. Рідної Школи
в Нобл Парку, Австралія

Пояснення-словничок: **Шпак** — starling, wren; **хробак** — червяк (worm); **насилу** — with difficulty, hardly; **клітка** — тут: bird-cage; **поливалка** — watering-can; **бризки** — splashes, spray; **калюжа** — pool, slop; **захлинатися** — задихатися, тут: to choke with anger; **зерно** — grain, corn; **соломинка** — стебло соломи (straw); **скулитися** — скорчитися (to huddle up).

Роман ПІДЛЯШЕЦЬКИЙ

ХЛОПЦІ-МОЛОДЦІ

(Сценічна картина на 3 дії з часів Козаччини)

ТРЕТЯ ДІЯ

Яр. Під скелею багаття, що кидає на сцену гервоне світло. Збоку грубе дерево, позаду густі кущі. 1-ий розбишака заходиться коло вогню, Олеся сидить на землі, закрила облиггя долонями і хлипає.

Ява 1

1 РОЗБИШАКА. Дурна ти та й годі! Нема чого тобі пхекати! Як будеш слухняна, то буде тобі добре. Буде в тебе пишна одежа, дорогі прикраси... Хіба ж це погано? *(По хвилині).* Чого рюмсаєш? Кажу тобі, перестань! *(Підходить до Олесі).*

ОЛЕСЯ *(відкинулась назад і заслоняється руками).* Мамо моя!

1 РОЗБИШАКА. Я вже тобі казав: забудь маму, забудь хату й не думай про втечу, бо дарма!

ОЛЕСЯ *(знову ховає облиггя в долонях).* Матусю!.. Матусенько!..

1 РОЗБИШАКА. Цить, не роби галасу! А то... *(Добуває ножа).* Бачиш цю цяцьку? Ось так тільки чах! — і голова не твоя!..

ОЛЕСЯ *(з жахом).* Ой!

(Чути тригі пугикання. 1-ий розбишака відходить на край сцени і теж наслідує крик пугага).

Ява 2

2 РОЗБИШАКА *(по хвилині входить).* Нарешті! Спіймалася куріпочка!

1 РОЗБИШАКА. Спіймалася. А як тобі вдалося?

2 РОЗБИШАКА. Пустив червоного півня. Вітер допоміг, вмить розгорілося. Там сіно. Але якась відьма побачила мене, зняла крик: „Харциз! Палій! Ловіть!" Я мусів чимдуж накивати п'ятами.

1 РОЗБИШАКА. Пусте! Хай роблять, що хочуть, а нас тут не знайдуть. Там же самі жінки й діти. Вислизнемо звідси, як тільки гаразд стемніє.

ОЛЕСЯ *(раптом схоплюється і втікає).*

РОЗБИШАКИ *(кидаються й ловлять Олесю).* Т-п-р-р-у-у! Не туди дорога!

ОЛЕСЯ *(розпагливо пругається).* Пустіть! Не губіть мене! Пустіть!

2 РОЗБИШАКА. Чому ти, роззяво, не спутав цієї степової кішки? Бач, як дряпає!.. *(Слинить подряпану руку).*

1 РОЗБИШАКА. Чим було путати, як мотузка нема!

2 РОЗБИШАКА. Я забув тобі дати. *(Добуває з кишені мотузка).* Треба її цупко зв'язати, а то знову дурна коза брикатиме.

(В'яжуть Олесю на руках і ногах, потім прив'язують до дерева).

1 РОЗБИШАКА. Отак тобі й треба! Тепер біжи, куди хочеш! *(Стиха регоге).*

ОЛЕСЯ *(плаге).*

2 РОЗБИШАКА. Не плач, не плач!.. Завтра дістанешся в кращі руки... Турецькі!.. *(Регоге).*

(Розбишаки добувають з торбини їжу й вегеряють).

1 РОЗБИШАКА *(раптом перестав їсти, наслухає).* Цить! Я чув якесь шарудіння...

2 РОЗБИШАКА. Звідки?

1 РОЗБИШАКА *(показує рукою).* Десь от там! О, знову чути!

(Розбишаки схоплюються на ноги).

1 РОЗБИШАКА. Треба перевірити! Я погляну сюди, а ти — туди. *(До Олесі).* А ти маком сиди, як тобі життя миле! *(Погрожує кулаком. Розбишаки розходяться в протилежні сторони).*

Ява 3

ОЛЕСЯ. Господи пресвятий! Матінко Пречиста! Порятуйте! Пошліть порятунок!

СТЕПАН *(висуває голову з-поміж гілок, півголосом).* Олесю!..

ОЛЕСЯ. Чи мені причулося? Хто це?

СТЕПАН. Олесю, це я, Степан.

ОЛЕСЯ *(зраділо).* Степане! Степаночку, рятуй!

СТЕПАН. Цить! Не бійсь нічого! Ми тут недалеко. Скільки їх?

ОЛЕСЯ. Двоє. Такі страшні! Ой, я боюсь! Степаночку, вони вб'ють мене і тебе. А скільки вас?

СТЕПАН. Ми тут удвох з Івасем. Він там далі, в кущах

(У лісі гути тріскіт).

ОЛЕСЯ *(з тривогою)*. Харцизи вертаються! Утікай! Утікайте! Розбишаки вас уб'ють...

СТЕПАН. Ні, ні! Не лишу я тебе розбишакам!

ОЛЕСЯ *(крізь плач)*. Утікай, Степане! Вони... ах!

(Чути тріскіт хмизу і кроки. Степан ховає голову в кущі).

Ява 4

1 РОЗБИШАКА *(входить і розглядається)*. Тут хтось був! Ти говорила з кимсь? *(Кидається раптом до куща, де сховався Степан).*

ОЛЕСЯ. Господи, рятуй!

1 РОЗБИШАКА *(тягне з кущів Степана)*. А... Ходи но ближче, щеня!.. Подивимось, що ти за одне. *(Трясе ним)*. Тільки не пручайсь, бо...

СТЕПАН. Чого хочете від мене?

1 РОЗБИШАКА *(схопив Степана за горлянку)*. Тепер співай! Чого ти тут шукаєш?

СТЕПАН. Щастя.

1 РОЗБИШАКА. Якого щастя? Слухай: я жартів не люблю! Я вмію тільки так жартувати: чик *(показує на шию)* і кришка!

СТЕПАН *(поважно)*. Ага, чик... і кришка... *(Теж показує на шию).*

1 РОЗБИШАКА. А, може, ти іншої заспіваєш, як побачиш це? *(Добуває ножа й поволі наближає його кінець до Степанового обличчя).*

СТЕПАН. Гострий?

1 РОЗБИШАКА. Хочеш — спробуй! *(Регоче).*

Ява 5

2 РОЗБИШАКА *(вбігає)*. Що це таке?

1 РОЗБИШАКА. А ось бач, якого горобця вполював! Тільки не хоче співати...

2 РОЗБИШАКА. Так треба його навчити. Треба йому трохи пір'ячко підсмалити. Ось і вогонь під рукою.

1 РОЗБИШАКА. І справді! Припечемо тебе трішки, вражий синку! Може помудрішаєш... Га, як думаєш?

СТЕПАН *(крізь зуби)*. Спробуй! А про Байду ти чув?

1 РОЗБИШАКА. Якого Байду?

СТЕПАН. Про того, що його в Царгороді поганці мучили.

1 РОЗБИШАКА. Що ти базікаєш?

СТЕПАН. Ет, шкода тобі говорити про те... *(До себе)*. І що таке дурило може зрозуміти?

2 РОЗБИШАКА. Та що ти слухаєш його теревені! Припікай та й годі! Ось я придержу, а ти...

1 РОЗБИШАКА. Ні, стривай! *(До Степана)*. Я тебе питаю: хто дурило?

СТЕПАН. Всякий, хто не знає про козака Байду.

1 РОЗБИШАКА. Не викручуйсь! То я дурило? Ах, ти... *(Тягне Степана до вогню)*. Стривай, щеня, зараз ти мені заспіваєш!..

СТЕПАН. А може й ні! Може ти сам пустиш мене.

1 РОЗБИШАКА. Що таке?

СТЕПАН. Може, кажу, сам пустиш мене, як почуєш, що нас тут більше і що ми добре стежимо за вами.

РОЗБИШАКИ *(регочуть)*. Оце й казку придумав! Ще й лякає!

СТЕПАН. Не вірите? Так ось послухайте! *(Свище на двох пальцях. Зразу хтось дає таку саму відповідь).*

РОЗБИШАКИ *(недовірливо розглядаються).*

СТЕПАН. Ага, як хочете з цілою шкурою звідси вийти, то зараз же розв'яжіть цю дівчину й пустіть нас на волю!

(Розбишаки перешіптуються-нараджуються).

1 РОЗБИШАКА. Ні, голубе, ми тим часом тобі крильця зв'яжемо і пошукаємо того свистуна, твого товариша.

(Прив'язують Степана до того самого дерева, до якого прив'язана Олеся).

1 РОЗБИШАКА *(до 2-го)*. Я погляну, де той свистун, а ти вартуй біля цих щенят! *(Виходить).*

Ява 6

2 РОЗБИШАКА *(до Степана)*. Гляди ж, ані пари з уст, бо горло переріжу!

(Відходить трохи набік і наслухає. Хвилина тиші, потім чути далекий гомін).

ОЛЕСЯ. Степане, чуєш? Що це?

СТЕПАН. Мабуть, погоня.

2 РОЗБИШАКА *(сердито)*. Мовчіть! *(Ходить схвильований туди й назад).*

Ява 7

1 РОЗБІЙНИК *(вбігає, вимахуючи руками)*. Кидай усе! Погоня з двох сторін. Тікай! Тікаймо!

2 РОЗБІЙНИК *(показує на Степана)*. Ага, розумію: він сюди прийшов, щоб нас затримати... щоб нас спіймали... Стривай же, щеня! Переріжу я тобі горло! *(Кидається з піднятим ножем до Степана).*

(Гримить постріл, ніж випадає в розбишаки з руки, а він сам обсувається на землю).

2 РОЗБІЙНИК. Рятуй мене, Корнію! Я ранений!

1 РОЗБИШАКА. Я сам пропаду з тобою, як тебе рятуватиму. Рятуйся сам! *(Утікає).*

2 РОЗБИШАКА *(качається з болю по землі)*. Таке хлоп'я вміло постояти за своїми, а той... Будь же ти проклятий!

(За лаштунками гомін, переклики: „Лови його! Лови!")

Ява 8

ІВАСЬ *(виходить з кущів із рушницею і зніяковіло приглядається до 2-го розбишаки)*. Чи він убитий? Я не хотів аж так!..

СТЕПАН. Ні, він тільки поранений.

2 РОЗБИШАКА *(стогне)*. Ой, нога, нога!..

(Вбігають запорожці з рушницями, а за ними дід Улас, Юрась і Потап. Відв'язують Олесю й Степана. Олеся плаче на радощах).

1 ЗАПОРОЖЕЦЬ. Оце хлопці-молодці!

ДІД УЛАС. Браві козаки будуть, правда?

СТЕПАН. Ми ж козацькі діти!

2 ЗАПОРОЖЕЦЬ *(цілує Степана)*. Славно, синку!

1 ЗАПОРОЖЕЦЬ. Тут і постріл було чути. Хто стріляв?

СТЕПАН. Івась. В саму пору вистрілив, а то цей розбишака був би нам з Олесею горлянки перерізав.

ІВАСЬ. Я й не думав, що поцілю. А втім, я не хотів убивати, а тільки по ногах...

1 ЗАПОРОЖЕЦЬ. Так і сталося. Добре, синку!

ІВАСЬ. Ага, „добре"! А тітка все таки буде сваритися, що в ліс ходив... *(Втирає носа)*.

Ява 9

ГАННА *(вбігає)*. Дитинко моя! *(Пригортає Олесю)*.

ОЛЕСЯ. Матусю, не гнівайтесь! Я вже тепер завжди буду вас слухати!

ГАННА. Бачиш, дитинко!.. *(До запорожців)*. І як вам дякувати, люди добрі, як?

1 ЗАПОРОЖЕЦЬ. Не нам, не нам, а Господеві милосердному дякуйте, що послав вам таких славних рятівників! *(Показує на Степана й Івася)*.

ГАННА. Як це так?

2 ЗАПОРОЖЕЦЬ. А так: наша погоня була б запізнилася, та ці хлопці кинулися самі рятувати Олесю. Знайшли схованку розбишак і забарили їх до часу, доки ми не наспіли.

ІВАСЬ. Тому Степан навмисне й дав себе спіймати розбишакам.

1 ЗАПОРОЖЕЦЬ. Ще й прихитрився свиснути, щоб подати нам знак.

2 ЗАПОРОЖЕЦЬ. Сказано: славні хлопці!

1 ЗАПОРОЖЕЦЬ. Хлопці-молодці. Не загине Україна, коли має таких відважних дітей!

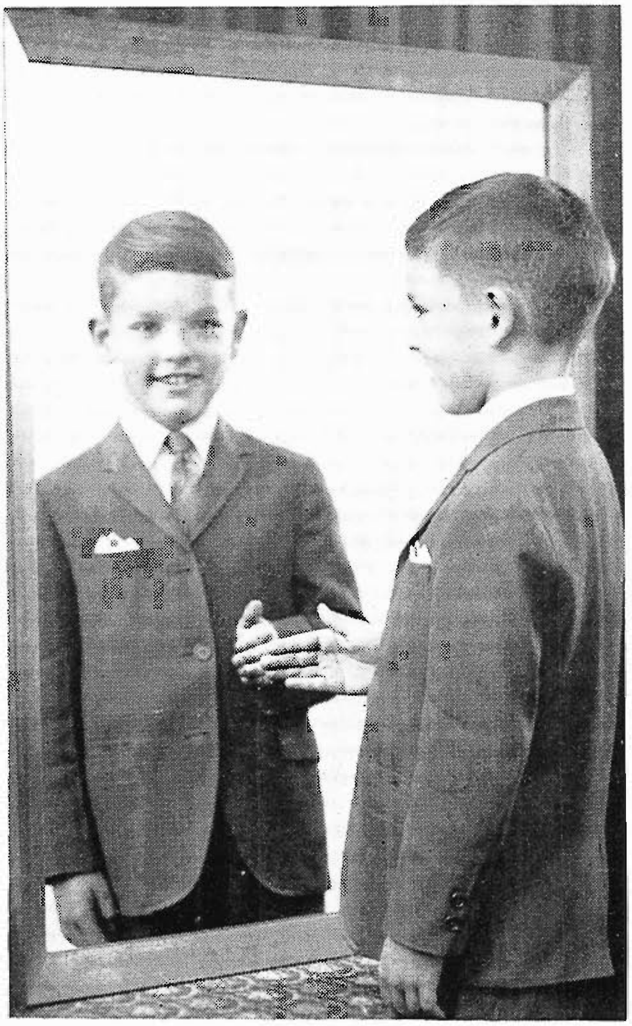
Заслона

ДЗЕРКАЛО

Поглянувши у дзеркало, я побачив малого хлопчика. Він уважно до мене приглядався — мабуть, хотів познайомитися зі мною.

Все ж дивився він на мене не дуже привітно, отож і я скривив своє обличчя. Тоді й він скривився і нахмурився. Я підніс руку, він теж. От поганий хлопець! Мавпує мене!

Я образився і вирішив іти геть. Але оглянувся і побачив, що він теж оглядається.

Цей привітно усміхнений хлопчик, — це наш читач Андрій Раковський з Бронксу, Н. Й.

Я зупинився і всміхнувся. І він глянув привітніше і теж усміхнувся. Я простяг до нього руку, а він простяг до мене свою. І при тому дивився так мило і так гарно-весело всміхався...

— — —

Тепер уже знаю, що це я самого себе бачив у дзеркалі. Але знаю також, як робити, щоб усі люди всміхалися до мене.

О. Сироватка — переклав Б. Д.

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

ДИТЯЧИЙ ГУРТОК КНИГОЛЮБІВ У БРОНКСІ, Н.Й.

Від нашого читача Ігоря Раковського з Бронксу, Н.Й., отримали ми такий допис:

Заходами виховної референтки 82-го Відділу Союзу Українок п-ні І. Іванчишин 18-го лютого ц.р. постав у Бронксі, Н. Й., Дитячий Гурток Книголюбів. Ціллю членів цього гуртка є читати українські книжки для дітей і обговорювати їх на місячних сходинах. Гурток поділений на дві групи — молодшу й старшу. Кожна має свою самоуправу.

Найменші деклямують: Надя Стецюк, Орест Ґонко, Ромко Іванчишин, Богдан Лотоцький.

Ганя Баб'як читає свою частину казки.

Петро Миськів читає оповідання „Поворот на вітчизну" зі збірки В. Барагури „Меч і книга".

Святочне відкриття діяльности цього гуртка відбулося 2-го квітня ц. р. в залі церкви св. Покрови. Крім членів гуртка прибули на відкриття їхні батьки та гості. Наймолодші члени спільно деклямували вірш Тараса Шевченка „Учітеся, брати мої . . ." та вірш Л. Глібова „Хто ж то такая". Молодша група читала оповідання Лесі Храпливої „Писанка Оксанки" і Константини Малицької „Бджола Мета". Старша група читала „Поворот на вітчизну" з книжки Володимира Барагури „Меч і книга".

До дітей промовляв редактор „Веселки" п. Володимир Барагура. Він пояснив їм значення слова „книголюб", обов'язки членів гуртка і заохотив дітей читати українські книжки та журнали.

З нагоди святочних сходин Гуртка Книголюбів був влаштований „ярмарок дитячої книжки". Розпродано книжок на 42 доляри. Гурток має свою власну бібліотеку й поповнює її новими виданнями. Недавно закуплено до бібліотеки 15 нових книжок.

Всім членам дуже подобається цей клюб, і вони з замилуванням читають українські книжки і журнали для дітей.

В ГОСТЯХ У КОЗИ ДЕРЕЗИ

Знаєте казку про Козу Дерезу?

— А хто ж її не знає! — скажете.

Так, усі діти знають казку про Козу Дерезу, і ось ця Коза — уявіть! — влаштувала в Торонті, в Канаді, 5-го березня 1967 року велику костюмову дитячу забаву. І запросила на забаву українських дітей з Рідних Шкіл.

І які ж то звірі були на тій забаві — і великі і малі, всі веселі і прудкі! Лиш один поважний був — Ведмідь Ласун, а з усіх найхитріший — Лис Хитрун. Були і два діди — Дід Мороз і Дід Андрушко.

Весела була забава — ось гляньте на фото — пізнаєте Козу Дерезу? Вона танцювала з самим управителем Рідної Школи, п. Д. Гевком — з такою козою він уперше в житті танцював!

Козі Дерезі помагали влаштувати забаву Батьківський Коміте Рідної Школи Філії УНО в Західньому Торонті з п. Ігорем Хабурським на чолі, всі вчителі та управитель школи п. Д. Гевко. Разом з Козою Дерезою проводив забавами п. Мирон Хабурський, пригравала оркестра, а на сцені були інсценізовані казки „Рукавичка" й „Коза Дереза".

Під час забави Лисиця Хитриця вірші укладала і про Діда Андрушка отаке казала:

Був собі дід, що любив співати,
Часто на проби співу любив мандрувати.
Баба цього не злюбила
І до Діда говорила:
„Проспівав ти літо Боже,
Вдача вже твоя така,
Та тепер танцюй, небоже,
На морозі гопака!"

І Дід Андрушко танцював, але не на морозі, а на забаві Кози Дерези — разом з українськими дітьми!

СУМІВСЬКИЙ ТАБІР „ЗЕЛЕНИЙ БІР" КОЛО ВІННІПЕҐУ

В „Українському Парку" коло Вінніпеґу (Канада) відбуваються кожного року пластові й сумівські літні табори-оселі. Оселя СУМ'у — Спілки Української Молоді — зветься „Зелений Бір". Влітку цього року було тут гамірно й весело — таборували наймолодші члени СУМ'у.

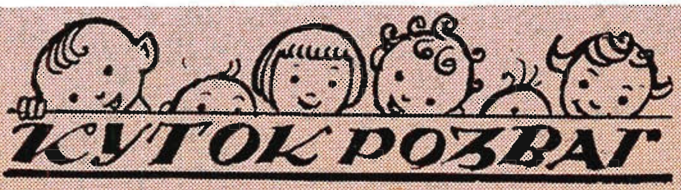
Сумівський табір відвідав Преосвященний Митрополит Кир Максим Германюк з Вінніпеґу. Ось він, мов добрий батько, між українськими дітьми — юнацтвом СУМ.

ЧИТАЧІ „ВЕСЕЛКИ" У ВІННІПЕЗІ В ПОКЛОНІ ТАРАСОВІ ШЕВЧЕНКОВІ

На світлині сценка з інсценізації вірша Тараса Шевченка „Сон" на концерті в честь поета у виконанні групи учнів „Рідної Школи" при філії УНО у Вінніпезі, Канада. Виконавці є читачам „Веселки". Інсценізацію підготовила вчителька п-ні Маруся Геврик, дочка головного контролера УНС п. Івана Геврика. Вона стоїть у другому ряді направо.

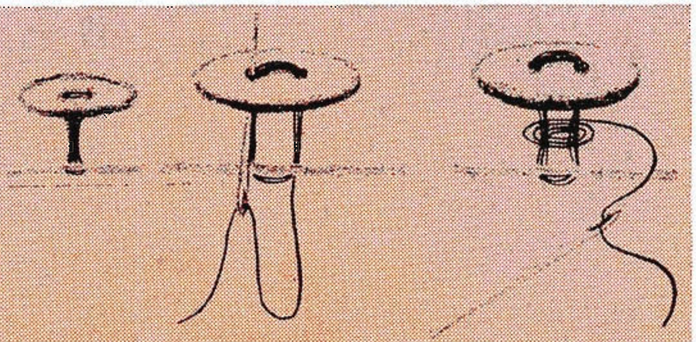
КУТОК РОЗВАГ

Я САМ ПРИШИЮ ҐУДЗИКА ДО ШТАНЦІВ!

Відірвався Павликові ґудзик від штанців, а іншим разом від плаща. На щастя, мама завжди в хаті і зараз їх пришила. Але поїхав Павлик до літнього табору, а там ґудзики, наче змовилися — один за одним відривалися. А мама далеко . . .

Павлик знав, що він між своїми речами мав голку й нитку, і зразу вирішив: „Я сам попришиваю ґудзики!"

Морочився довго, але таки пришив! Так, як міг. Але не знав Павлик, що ґудзик мусить мати „ніжку", щоб на ній не тільки „стояти", але й краще тримати другу частину одежі.

Яка ж це „ніжка"? А ось така, як на рисунку.

А як робити „ніжку"? Отож, ґудзик пришиваємо свобідно, а не тісно до матерії. Тоді окручуємо нитки між ґудзиком і матерією ниткою і міцно закінчуємо вузликом.

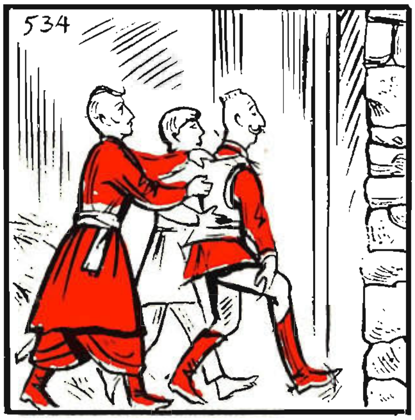
От і ділу кінець!

Сценарій і текст: Р. ЗАВАДОВИЧ
Scenario and story: R. ZAVADOVYCH

Ілюстрації: П. ХОЛОДНИЙ
Illustrations: P. CHOLODNY

БОГДАН, КОЗАК-ХАРАКТЕРНИК — ІСТОРИЧНА КАЗКА
UKRAINIAN TALE — BOHDAN, KOZAK-SORCERER

РОЗДІЛ XXXIV: НЕВИДНИЙ ГІСТЬ / *CHAPTER XXXIV: THE INVISIBLE GUEST*

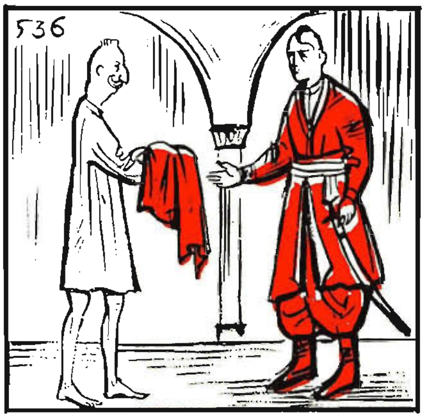
Рох перший вистромив голову з сіна і в ту ж мить почув, що щось тягне його до дверей.

Rokh first stuck his head out from the hay and suddenly felt that something was pulling him toward the door.

На коридорі Рох пізнав Богдана, став навколішки і благально склав долоні: „Змилуйсь наді мною!"

In the hallway, Rokh recognized Bohdan. He dropped to his knees and pleaded: "Please have mercy on me!"

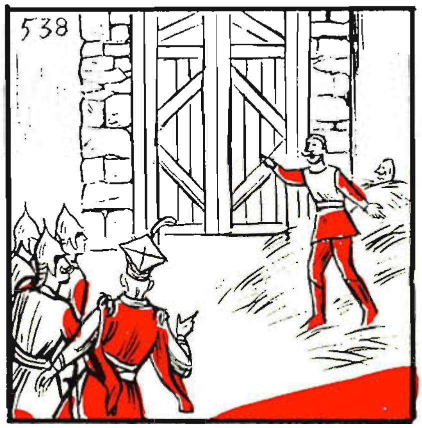
— Роздягнись! — наказав Богдан Рохові, а звертаючись до погонича додав: — Принеси дьогтю!

"Take your clothes off!" —commanded Bohdan and, turning to the driver, he added, 'Fetch some tar!"

Даремно джури перегортали сіно і кликали: — Роху, гей Роху, де ти?

The pages rummaged in vain through the hay calling: "Rokh, Rokh, where are you?"

— Хтось його схопив! — крикнув джура до громадки вояків, що надбігли з вулиці. — Ламайте двері!

"Somebody must have kidnapped him," said one of the pages to a group of soldiers who came running from the street. "Break down the door!"

Затріщали монастирські двері під натиском десятка дужих людей.

The monastery door began to creak under the weight of a dozen strong shoulders.

(Кінець тридцять четвертого розділу)

(End of Chapter XXXIV)